

"Cehennem, hadsiz dehşetli adem ve hiçlik âlemlerinin çok elîm neticelerini göstermek için, o adem mahsulâtlarını kavuruyor." ifadesini biraz açar mısınız; adem ve hiçlik alemi ne demektir, yokluğun alemi nasıl oluyor?

Dünyada kafirler ölümü yokluk ve hiçlik olarak gördükleri için, Allah **"Kulum beni nasıl tanırsa, onunla öyle muamele ederim."** sırınca, onlara ceza olarak cehennemde sürekli yok olma endişesi ve korkusunu tattıracaktır. Malum, insana en çok azap veren şey, bir şeyin belirsiz ve muallak olmasıdır. Ahireti inkar edenler için cehennem de belirsiz ve muallak bir yurt gibi görünecek ve sürekli bir azap olacaktır.

Üstad Hazretleri bu manayı şu şekilde izah ediyor:

"Üçüncü yol: Âhirete inanmayan ehl-i inkâr ve dalâlet için, bir idam-ı ebedî kapısı, yani hem kendisini, hem bütün sevdiklerini idam edecek bir darağacıdır. Öyle bildiği için, cezası olarak aynını görecektir."(1)

Yalnız hakikatte yokluk ve hiçlik olmayacak, onlar sadece ruhen o endişeyi yaşayacaklar. Hakikatte yokluk diye bir şey yoktur, yokluğun sadece adı ve fikri vardır. Bu yüzden kafir de olsa yok olmayıp cehennemde ebedi bir şekilde var olacaklar.

Küfür ve inkar; aslı itibari ile bir yokluktur, yani olmayan bir şeye inanmaktır. Mesela, ateist, olmayan bir olmamaya inanıyor, halbuki Allah vardır ve birdir. İşte ateistin bu ademi inancına ceza olmak ve o inançları ve sahiplerini kavurmak için cehennem yaratılmıştır. Buradaki "alem" tabiri, varlığa işaret eden bir kavram olmayıp, yokluğa bir alamet bir levha vazifesini görüyor, hiçlik kuyusu gibi; kuyu tabiri sadece olayı güzel izah etmek içindir.

(1) bk. [Sözler, On Üçüncü Söz'ün İkinci Makamı](#).